

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 213/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. Š., L., zastúpeného advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 20, čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 243/07 a jeho rozsudkom z 5. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2008 faxom a 6. mája 2008 poštou doručená sťažnosť M. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ústavy, základného práva na spravodlivé a uspokojúce pracovné podmienky zaručeného čl. 36 písm. c) ústavy, základného práva na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie zaručeného čl. 38 ods. 2

ústavy a základného práva na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu zaručeného čl. 39 ods. 1 ústavy postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 243/07 a jeho rozsudkom z 5. februára 2008.

1. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ „v konaní vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 6 C 115/2003 sa domáhal náhrady za stratu na zárobku po a počas pracovnej neschopnosti u zamestnávateľa H. a. s. (...) za obdobie od 1. 11. 2001 do 20. 12. 2003“.

Sťažovateľ uviedol, že „Rozdiel medzi náhradou za stratu na zárobku, ktorý mi zaplatil odporca (...) a nárokom, ktorý som si vypočítal a požadoval ja spočíval (...) v tom, že žalovaný mi odpočítaval tzv. fiktívny zárobok. Ja som s týmto postupom nesúhlasil. Žalovaný sa pridržal toho názoru, že zárobok vo výške tzv. fiktívneho zárobku som si opomenul zarobiť. Vychádzal z toho, že situácia na trhu práce mi ako zdravotne postihnutému znemožnila sa zamestnať a teda neexistuje príčinná súvislosť medzi vznikom tejto časti škody a chorobou z povolania.“

Okresný súd Prievidza (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 31. mája 2007 sťažovateľovu žalobu zamietol. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ 20. augusta 2007 odvolanie, o ktorom v sťažnosti uviedol:

„Poukazoval som na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, č. k. IV US 568/2000. (...) Vychádzajúc z tohto právneho názoru, ktorý je podľa môjho názoru jednoznačný a logický mám za to, že súd mal vykonať primerané dokazovanie. V mojom prípade, keďže súd rozhoduje konkrétne veci mal vychádzať z konkrétne zisteného skutkového stavu. To znamená, všeobecná situácia na trhu práce sa skúma potiaľ, pokiaľ ovplyvňuje moje konkrétne postavenie na trhu práce. (...) Mal zisťovať, čo bolo hlavnou príčinou toho, že som nemohol prijať ponúknuté miesta, ktoré by môjmu zdravotnému stavu vyhovovali. Súd toto neskúmal (...) zamietol moje nároky.“

O sťažovateľovom odvolaní krajský súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 17 Co 243/2007 z 5. februára 2008 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Sťažovateľ uviedol,

že „Krajský súd prišiel k záveru v súlade so záverom okresného súdu, že u mňa bol zachovaný istý pracovný potenciál, ktorý mi umožňoval vykonávať istú prácu. Strata na pracovnom potenciály sa mala premietnuť do priznania invalidity a invalidného dôchodku. Podľa názoru krajského súdu som nemohol uplatniť svoj pracovný potenciál na trhu práce v dôsledku nedostatku voľných pracovných miest, ktoré zodpovedajú zdravotnému stavu, kvalifikácii a schopnostiam. (...)“

2. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú ochranu podľa článku 46, odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky podľa čl. 36 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky, právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie podľa čl. 38 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky konaním Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co/243/2007-89 a rozhodnutím zo dňa 5. 2. 2008 bolo porušené.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co/243/2007-89 zo dňa 5. 2. 2008 a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľovi na účet advokáta JUDr. I. G. vo výške 7.941 Sk v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 20, čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2 a čl. 39 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 17 Co 243/2007-89 z 5. februára 2008 a jemu predchádzajúcim postupom v odvolacom konaní.

1. K časti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo

slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03, I. ÚS 160/08).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, I. ÚS 57/08). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Sťažovateľ v podstate namietal, že krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 17 Co 243/2007 z 5. februára 2008 porušil čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že sa uspokojil s výsledkami dokazovania vykonaným okresným súdom a stotožnil sa s jeho faktickými a aj právnymi závermi (pozri bod 1 I. časti odôvodnenia) prezentovanými v odôvodnení prvostupňového rozsudku.

Vychádzajúc z uvedeného úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní posudzovanej sťažnosti bolo zistiť, či sú právne závery, z ktorých krajský súd vychádzal pri svojom rozhodnutí z 5. februára 2008 o odvolaní sťažovateľa, zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Za týmto účelom ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ktorý inter cetera v odôvodnení uviedol:

„Okresný súd zamietol návrh navrhovateľa (...). Svoje rozhodnutie odôvodnil zisteným skutkovým stavom, na základe ktorého dospel k právnemu záveru, že nie sú splnené zákonom predpokladané podmienky na náhradu podľa § 190 ods. 3 a § 193 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce č. 65/1965 Zb., resp. § 198 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce č. 311/2001 Z. z. (...) Skutočnosť, že navrhovateľ nemôže pre chorobu z povolania nastúpiť do nového zamestnania len v dôsledku nedostatku pracovných príležitostí, nie je spôsobená

chorobou z povolania, ale situáciou na trhu práce. Nie je tu teda daná príčinná súvislosť medzi chorobou z povolania a škodou - stratou na zárobku, preto odporca nezodpovedá za škodu z dôvodu, že navrhovateľ nepracuje v dôsledku nedostatku vhodných pracovných príležitostí. (...) Škoda - strata na zárobku mu vznikla v dôsledku nedostatku vhodných pracovných príležitostí, preto je jeho návrh neopodstatnený. (...) Proti tomuto rozsudku navrhovateľ podal (...) odvolanie. (...) Podľa jeho právneho názoru prvostupňový súd nesprávne posudzoval otázku zodpovednosti odporcu za škodu, ktorá mu vznikla stratou na zárobku. Okolnosť, že je nezamestnaný nie je spôsobená len situáciou na trhu práce, ale vyplýva z jeho zdravotného stavu v dôsledku choroby z povolania, za ktorý stav je zodpovedný odporca. Poukázal na to, že o zamestnanie sa uchádzal a nezískal ho v dôsledku svojej choroby, za ktorú zodpovedá odporca. Nepovažuje preto za opodstatnené, aby sa do jeho zárobku započítaval fiktívny zárobok a o túto sumu sa mu krátila náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti. (...)“

Svoje právne závery v posudzovanej veci prezentoval krajský súd takto:

„Zodpovednosť zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania predpokladá existenciu škody na strane zamestnanca a priamu príčinnú súvislosť medzi úrazom (chorobou z povolania) a škodou.

V danom prípade navrhovateľ uplatňuje nárok na náhradu škody za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti za obdobie jeho nedobrovoľnej nezamestnanosti.

Odvolaací súd považuje za správny a korešpondujúci s ustálenou súdnou praxou postup prvostupňového súdu pri posudzovaní tohto nároku navrhovateľa, keď sa stal nezamestnaným po skončení pracovného pomeru s odporcom podľa § 46 ods. 1 písm. c) Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. (nadbytočnosť v dôsledku organizačných zmien).

V záujme požiadavky konvergentnosti súdnych rozhodnutí, aj v danej veci bolo potrebné vychádzať zo skutočnosti, že profesionálna choroba navrhovateľa obmedzila jeho pracovný potenciál, čo sa premieta v priznaní invalidity a invalidného dôchodku. Zostal mu však zachovaný pracovný potenciál, ktorý nemohol uplatniť na trhu práce v dôsledku nedostatku voľných pracovných miest, ktoré zodpovedajú jeho zdravotnému stavu, kvalifikácii a schopnostiam.

Súdna prax dospela k právnemu záveru, že okolnosť, že sa navrhovateľ v dôsledku nedostatku voľných pracovných miest nemohol zamestnať, nie je v priamej príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale vyplýva z iných príčin, preto za tento stav nezodpovedá zamestnávateľ a nemá ani povinnosť na náhradu za stratu na zárobku.

Účelom inštitútu náhrady za stratu na zárobku je nahradiť to, čo zamestnanec nie je spôsobilý v dôsledku choroby z povolania alebo pracovného úrazu zarobiť v takej výške, ako pred poškodením zdravia. Okolnosť, že zamestnanec sa stal nezamestnaný v dôsledku organizačných zmien u zamestnávateľa, neznamená, že došlo k zmene pomerov poškodeného zamestnanca podľa § 202 Zákonníka práce. Ekonomické a sociálne dôsledky nezamestnanosti nemajú pôvod v následkoch choroby z povolania (pracovného úrazu), ale postihuje aj iných zamestnancov, a to aj tých zo zmenenou pracovnou schopnosťou vzniknutou zo všeobecných príčin. Postavenie a nároky týchto subjektov upravujú osobitné predpisy, napr. zákon o službách zamestnanosti a pod.

V danom prípade navrhovateľovi zostal zachovaný pracovný potenciál vykonávať takú prácu, ktorú vykonával na povrchovom pracovisku bane - prevádzkový zámočník a ktorú prestal vykonávať len v dôsledku organizačných zmien a následnej nadbytočnosti.

Okolnosť, že z nedostatku pracovných príležitostí na trhu práce nemôže využiť svoj zostávajúci pracovný potenciál a preto nezarobí, neznamená, že je za tento stav zodpovedný zamestnávateľ a preto je opodstatnené, aby navrhovateľovi bola poskytovaná náhrada skutočnej škody, za ktorú zodpovedá odporca v priamej príčinnej súvislosti, teda je potom správny postup vedľajšieho účastníka, ktorý plnenie poskytuje, keď pri určení výšky náhrady za stratu na zárobku zohľadňuje ako zárobok navrhovateľa tzv. fiktívny zárobok, t. j. zárobok, ktorý by bol schopný zarobiť s ohľadom na svoj pracovný potenciál, nebyť objektívnej situácie na trhu práce.“

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Zákonníka práce v aktuálnom znení podstatné na posúdenie veci interpretoval a aplikoval. Úvahy krajského súdu vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných aktuálnych pracovnoprávnych noriem, ako aj zákonného procesnoprávneho ustanovenia o potvrdení

vecnej správnosti prvostupňového rozhodnutia odvolacím súdom je namietaný rozsudok krajského súdu aj náležite odôvodnený.

Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri preskúvaní rozhodnutia okresného súdu za legitímny a vylučujúci možné porušenie základného práva podľa čl. 46 ods.1 ústavy.

V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05, I. ÚS 160/08).

Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označeného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedených skutočností ústavný súd uvádza, že poukazovanie sťažovateľa na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 568/2000 neobstojí, pretože toto rozhodnutie nie je jednak precedentné pre rozhodovanie ústavného súdu v danej veci a jednak nerieši primárne sťažovateľom nastolený problém (či bolo, alebo nebolo možné v okolnostiach danej veci vychádzať z pravdepodobného zárobku).

2. Keďže sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2 a čl. 39 ods. 1 ústavy len z dôvodov súvisiacich s porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne uvedeným článkami ústavy,

ktoré mali byť podľa neho taktiež porušené. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu a možným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), nemožno vzhľadom na to uvažovať ani o porušení ďalších sťažovateľových základných práv podľa čl. 20, čl. 36 písm. c), čl. 38 ods. 2 a čl. 39 ods. 1 ústavy.

Absencia porušenia ústavnoprávných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru (IV. ÚS 116/05). Ústavný súd totiž v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpciu pod príslušné právne normy.

Z uvedených skutočností teda vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

3. Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, ďalšími návrhmi sťažovateľa sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2008